

JOGKLINIKA

HÍRLEVÉL 1. SZÁM

Bemutatózás

**BEMUTATKOZIK A
SZEGEDI
JOGKLINIKA**

**Tudományos
világ**

12 ÉV TÁVLATÁBÓL

**Nemzetközi
kitekintés**

ENCLE

Figyelő

KONFERENCIÁK

Készítette: Dr. Tóth Judit és Dr. Kálmán Renáta

Bemutakozás

Jelen hírlevél az Igazságügyi Minisztérium jogászképzés színvonalának fejlesztését célzó pályázat keretében megvalósított program támogatásával jött létre jelen.

A Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karnak Jogklinika Programja jelentős, nevezetesen 12 éves múltat, tapasztalatot tudhat magáénak. 2005-ben, az akkori nemzetközi sikereken felbuzdulva, Dr. Tóth Judit, aki jelenleg a Kar Alkotmányjogi Tanszékének tanszékvezető egyetemi docense, meglátta a programban azt a kiaknázatlan lehetőséget, amit akkor még egyetlen más hazai jogi egyetem sem fedezett fel, mégpedig a Jogklinika Program kétarcúságát. Nem csak a rászorulóknak nyújt ingyenes jogi tanácsadást, hanem a fiatal joghallgatók számára is biztosítja a lehetőséget arra, hogy az addig megszerzett jogi tudásukat a gyakorlatban is kamatoztatni tudják, mindezt a kommunikációs, szociális és emocionális készségeik párhuzamos fejlesztése mellett. A program sikere abban is megmutatkozik, hogy a hagyományos, frontális jogi képzéstől eltérően, a képzés kiscsoportban (kb. 7-10 fő) zajlik. A Jogklinika Program két lépcsős. Az első lépcső, a Jogklinika I. azon joghallgatóknak „szól”, akik korábban még nem teljesítették a

kurzust. Az ő esetükben a szeminárium két részre osztható. Elsőként az elméleti alapokat nyújtó 3 napos tömbösített oktatáson vesznek részt, amelynek keretében olyan témákról hallanak előadásokat kimagasló tudással rendelkező szakemberektől, amelyeket a képzés hátralévő gyakorlati részében is fel tudnak használni. Példának okáért, a különböző etikai kérdések, adatvédelem, diszkrimináció, civil szervezet jogi szabályozása stb. A tömbösített képzés során a hallgatók a „Helyzetgyakorlat” c. előadás keretében különböző szituációkba „csöppennek”, amelyek keretében kipróbálhatják, hogy miként kell eltérő élethelyzetekben az ügyféllel viselkedni. Az elméleti rész során a jelenlévők a partner szervezetek képviselőivel is találkoznak, akik egyrészt bemutatják a szervezetüket, másrészt bepillantást engednek a náluk felmerülő jogi problémák/kérdések tárházába. A kurzus második része gyakorlat-orientált, amelynek során a joghallgatók egy előre egyeztetett menetrend szerint a partner civil szervezetekhez utaznak el, ahol a jelenlévő, „hús-vér” ügyfelekkel találkozva próbálnak meg jogi segítséget nyújtani. Természetesen, a hallgatók a sokszor bonyolult és szövevényes jogi kérdésekkel azonban

Elérhetőségek: jogklinika.szeged@gmail.com
<http://www.juris.u-szeged.hu/oktatas/gyakorlati-kepzesek/jogklinika>

nincsenek magukra hagyva, a programban ugyanis számos tutor tanára vesz részt, akikhez a diákok a felmerülő jogi problémák megoldása érdekében segítségül fordulhatnak. Az oktatókkal való konzultáció keretében, a tényvázlat ismeretében közösen oldják meg az adott jogi problémát. Ezt követően, a hallgató az ügyféllel való ismételt találkozó keretében ismerteti a lehetséges jogi megoldás(oka)t. Mind az ügyféllel, mind az oktatóval való kooperáció hozzájárul a hallgatók jogi tudástárának bővítéséhez, elmélyítéséhez. Tekintettel arra, hogy a Jogklinikának 10 civil szervezettel van aktív együttműködési megállapodása, a képzésre jelentkezettek eldönthetik, hogy mely szervezetekkel kívánnak a képzés gyakorlati részében együttműködni. Azon diákoknak, akik korábban már teljesítették a Jogklinikai I. című kurzust, az elméleti képzés nem kerül megtartásra, a félév során a számukra kijelölt együttműködő szervezeteknél nyújtanak jogi segítséget a rászorulóknak.

Összességében elmondható, hogy a képzés egy jól felépített rendszert kínál, hiszen a programhoz újonnan csatlakozó joghallgatók számára „felkészítést” biztosít, míg a tapasztalt jogklinikás hallgatóktól már csak az előírt látogatási szám teljesítését várja el. A kurzus keretében a diákok összetett tudásra tesznek szert, mivel a jogi ismereteik bővítése

mellett, fejlesztik a kommunikációs és a szociális készségeiket is.

A jelenlegi jogklinikás hallgatóktól a tömbösített képzés első napját követően megkérdeztük, hogy mi a véleményük magáról a jogklinikai képzési módszerről, melyre a következő válaszok születtek. Egyesek szerint a jogklinikai egy kihagyhatatlan lehetőséget biztosít arra, hogy a Jogi Kar által előírt kötelező szakmai gyakorlat mellett a jog különböző területeiről gyakorlati ismereteket szerezzenek. A szakmai gyakorlati helyek kiválasztásakor sokan nem figyelnek arra, hogy minél több jogterületről szerezzenek tapasztalatot, azonban ezen hiányosságot a jogklinikai révén pótolni tudják, hiszen a közigazgatási jogtól egészen a családi jogig a jog számos szegmensével találkozhatnak. Más hallgatók a képzés elméleti részének hasznosságát emelték ki. Mivel a hallgatók különböző évfolyamokból érkeznek, így a tömbösített képzésen elhangzottak egyesek számára ismétlés jellegűek, míg másoknak új jogintézmények elsajátítását jelentik. A képzés részét képező szerepjátékot egyöntetűen praktikusnak tartották a hallgatók, mivel lehetőségük nyílt olyan szituációkban kipróbálni magukat, amelyek a gyakorlati életben is felmerülhetnek, példának okáért, állásinterjú tapasztalt diszkriminatív viselkedéssel kapcsolatos tanácsadás.

Elérhetőségek: jogklinikika.szeged@gmail.com
<http://www.juris.u-szeged.hu/oktatas/gyakorlati-kepzesek/jogklinikika>

Mindemellett, a képzésen jelen lévő oktatók és diákok is adtak tanácsokat egymásnak a jövőre nézve, egyes helyzetek kezelését illetően. Tekintettel arra, hogy a jogklinikára nem csak nappali tagozatos, hanem levelezős hallgatók is jelentkezhetnek, az idei tanév levelezős diákja külön kiemelte, hogy számára sokat segít a jogi tudás elsajátításában az, hogy az elméleti képzéssel párhuzamosan lehetősége nyílik a „gyakorlati

jogot” is megtapasztalni. Meglátása szerint, a jogklinikai keretében megszerzett tudás segíti az elméleti vizsgákra való felkészülést is.

Összességében elmondható, hogy a hallgatók szerint a jogklinikai képzési módszerének csak előnye van, azonban egyesek szerint érdemes lenne jobban népszerűsíteni a Karon a programot, míg mások szerint hasznos lenne felvenni a kötelező tárgyak listájára.

Tudományos világ I. rész

Az Igazságügyi Minisztérium Kutatási és Oktatásfejlesztési Programja 2016-2017-ben több komponensből tevődött össze, amelynek része volt egy kutatás, ami a Jogklinikai elmúlt 10 évének eredményeit összegezte. A nevesített kutatás középpontjában elsősorban annak vizsgálata állt, hogy a civil szervezetekkel való partnerségi kapcsolat milyen eredményekkel járt, a képzés miként fejlesztette a résztvevő joghallgatók kompetenciáit, illetve, a jövőben milyen módon lehetne a jogklinikai képzésben és együttműködésben a hatékonyságot növelni.

A kutatás résztvevői:

- Kedán-Kovács Alexandra joghallgató
- Bárkányi Gábor irodavezető, tutor
- Tóth Judit jogklinikai alapítója
- Pongó Tamás PhD hallgató

Az elkészült interjúk, amelyeket **tutor tanárokkal, együttműködő partner szervezetekkel és jogklinikai hallgatóival** készítettünk feltárta, hogy 11 tutor tanár vett részt az oktatásban. A ma oktatók fele már legalább 5 éve dolgozik ezen a poszton, igen motiváltak, hiszen csak ötödük nem venne részt külföldi vagy egyéb képzésen, tréningen. Ugyanakkor a többi kollégának

Elérhetőségek: jogklinikai.szeged@gmail.com
<http://www.juris.u-szeged.hu/oktatas/gyakorlati-kepzesek/jogklinikai>

ajánlják a jogklinikai működésbe való bekapcsolódást, amelyről maguk is a karon hallottak csupán, azaz a szakmai közvéleményben még szinte ismeretlen ez a képzési forma. A kutatásból megállapítottuk, hogy a tutor tanárok egyöntetűen rendkívül hasznosnak tartják ezt az oktatási módszert, mert **segíti a hallgatók gyakorlati orientálódását**, a képzés révén személyesebb kapcsolat alakítható ki a diákokkal, akik nem csak az oktatott tantárgyból szereznek gyakorlatot, hanem további, sokrétű ismereteket, tapasztalatokat gyűjtenek össze. Hozadéka a jogklinikai képzésnek, hogy jó csapatmunka alakul ki, és olyan tevékenységek megvalósítását öleli fel, melyek a jogászképzés kiszélesítését és elmélyítését teszik lehetővé. A tutor tanárok minden joghallgatónak ajánlanák a képzésben való részvételt, mert segíti a gyakorlati felkészülésüket, pályaorientációjukat, elköteleződésüket a segítő munka iránt, továbbá lehetőséget biztosít, hogy az elméleti ismeretek mellett gyakorlatit is szerezzenek, illetve az ehhez kapcsolódó készségeiket fejlesszék. A képzésben a hallgatók tapasztalatot szereznek az ügyfelekkel való kommunikációban és az esetmegoldásban. A jogklinikai gyakorlat bővíti a joghallgatók jogi ismereteit és annak átadását, így ez az újszerű oktatási módszer lényegében a jogász munkára készít fel,

Elérhetőségek: jogklinika.szeged@gmail.com

<http://www.juris.u-szeged.hu/oktatas/gyakorlati-kepzesek/jogklinika>

hiszen a tematika gyakorlatorientált, sokszínű ismeretet ad.

A kutatás másik része a 17 együttműködő szervezetre összpontosított.

- TÁMASZ Egyesület,
- Szegedi Cigány Nemzetiségi Önkormányzat,
- Szegedi Felsővárosiak Civil Egyesülete,
- SINOSZ,
- Vakok és Gyengénlátók Csongrád Megyei Egyesülete,
- Talentum Alapítvány,
- Napos Oldal a Sérült Emberekért Alapítvány, Ágota Alapítvány,
- Integrált Jogvédelmi Szolgálat,
- Gyermeksors Alapítvány,
- Odú Központ,
- SZKTT Egyesített Szociális Intézmény,
- BEGYKA,
- MCSME,
- Szeged MJV Polgármesteri Hivatal Közzolgálati Iroda,
- Fatima Ház Alapítván

A képviselőikkel, munkatársaikkal készült interjúkból kitűnt, - függetlenül attól, hogy akad köztük néhány állami/önkormányzati alapítású – hogy a partnerek fele már egy évtizede együttműködik velünk, tehát tartós és feltehetőleg kölcsönösen előnyös ez a kapcsolat. Ugyanakkor kétharmaduk csak akkor hallott a jogklinikáról, amikor

felkerestük őket együttműködési javaslatunkkal, pedig sokuknak más karokkal már volt valamilyen kapcsolata. A szervezetek négyötödével határidő nélküli együttműködési szerződést kötöttünk, amit szükség szerint módosítunk, adatokat változtatunk. Az interjúk alapján tényleges haszna, előnye a szervezetnek az együttműködésből, a **gyors és konkrét segítségnyújtás**, az érdekképviseleti munka segítése volt, továbbá a partnerség révén az ismertségük is nőtt a hallgatók körében. A jogi segítség és tanács a tagok és a szervezet számára az **akut helyzetek megoldását** jelentette, továbbá a jogtudatosság növelését a reprezentált társadalmi réteg körében. Ugyanakkor érzékelték, hogy a hallgatók is jobban megismerték a jogvédelem hasznosságát, és bizonyos mértékben a jogklinikai tanácsadás által növelhető volt a tagság, az önkéntesek száma, a pályázatokhoz való hozzáférés. A partner szervezeteknél a hallgatókkal, illetve a tutor tanárokkal való elégedettségére rákérdezve az emberi hozzáállással és viselkedéssel, hallgatók kommunikációjával, a szakmai ismeretekkel, pontossággal, szakmai etikájukkal, civil gondolkodásukkal mind elégedettek voltak. Ugyanakkor javasolták, hogy tegyünk erőfeszítéseket arra, hogy növekedjen a hallgatók száma a jogklubban, adjunk több információt a partner szervezetről, az ottani gyakorlati kérdésekről, legyen még szélesebb

Elérhetőségek: jogklub@szeged.hu

<http://www.juris.u-szeged.hu/oktatas/gyakorlati-kepzesek/jogklub>

jogklubban elérhető a tanácsadás, valamint biztosítsunk több fogadóórát. Ehhez például szervezhetnénk évente egyszer információs napot vagy részt vehetnénk a civil piac rendezvényein.

A partner szervezetek és a tutor tanárok mellett, természetesen, az egykori és mai hallgatókkal is készítettünk interjúkat. Ezt azonban nehezítette, hogy a hallgatók címe, elérhetősége az évek alatt megváltozott. Az interjúkból és az ebből levont statisztikai adatokból kitűnik, hogy a megkeresett 169 hallgatóból 53% az, aki csak egyetlen szemesztert végzett, 29%-uk két szemesztert járt végig, míg 18%-uk mind a három szemesztert elvégezte. Sokan arra hivatkoztak, hogy csak felsőbb évben kapcsolódtak be a jogklubba, így a végzés miatt nem volt módjuk a folytatásra. Ez felhívja a figyelmet arra, hogy kevés forrásból értesültek erről a képzési formáról (Alkotmányjog gyakorlati órán, a tutor tanárainktól, az ETR-ben látták meghirdetett kurzusként, illetve hallgatótársaiktól hallották). A hallgatói elégedettség alapján kijelenthető, hogy a kurzus inkább **megfelelt a várakozásaiknak**, mint sem, és mindegyikük **ajánlaná társainak**, a mai hallgatóknak is **a részvételt**. Jogi és szakmai szempontból 61%-nak nagyon hasznos volt, 10%-nak hasznos, 76%-nak nagyon jelentősen fejlesztette az önismeretét, önbizalmát. 76%-ban jelezték, hogy barátokra

találtak a hallgatók között, 81%-uk jelezte, hogy jelentős élettapasztalatokat szerzett, 72%-uk szerint nagymértékben hozzájárult a jogi pályáról való képéhez a részvétel. 65%-uk szerint komolyan át kellett gondolniuk etikai kérdéseket. Javasolták, hogy legyen még több tanácsadási helyszín, vidéki együttműködés, nagyobb kapacitás, internetes felület az információk cseréjére, létesüljön hallgatói fórum (rendszeres találkozás az ügyek megbeszélésére, egymás segítésére). Sürgették, hogy a jogklinikát népszerűsítsük a hallgatók és az ügyfelek előtt, valamint erősítsük meg az értékelési rendszert, valamint a tömbösített oktatást.

A program és eredményeinek publicitását segítette, hogy a hazai jogklinikákat és partner szervezeteket is meghívtuk a 2016. április 24-én tartott szegedi rendezvényre, melynek keretében a projektben résztvevők bemutatták a kutatás, a tankönyv és e-tananyag írásának eredményeit, valamint a street law mint fejlődési irányra vonatkozó főbb javaslatokat. A PTE jogklinikájának képviselőjével a munkapiaci igényeknek megfelelő (nemzetközi jogi irodákkal közös esetmegbeszélés, jogi elemzés és nemzetközi referáda a joghallgatókkal) rendszerüket

vetettük össze a szegedi társadalmi felelősséget célzó rendszerrel. Az előbbinek előnye a jogász munkához szükséges idegen nyelvi, analitikai, összehasonlító jogi gondolkodásra vonatkozó képzés, míg az utóbbinak a jogász-kliens kommunikáció, a társadalmi szolidaritás, a civilség, az előítéletkezelés fejlesztése és az eljárás jogi ismeretek elmélyítése. Az előbbinek gondja a szűk létszám (pl. csak idegen nyelvet jól tudó, a jogi irodák profiljának ismeretében felkészített hallgatók tudnak részt venni) és a jogesethez férés (pl. titoktartás vagy túlzott komplexitás miatt az ügyek mellőzése), az utóbbinak a több tutor tanár és a működés koordinálása. Összességében elmondható, hogy a fejlesztés tehát nem ötletek, módszerek importjával, hanem a helyi működési rendszerbe illesztve lesz sikeres.

Nemzetközi kitekintés

A European Network for Clinical Legal Education (röviden: ENCLE), célja, hogy különböző országok embereit összehozza, annak érdekében, hogy kicserélhessék és együttműködve kidolgozhassák azon jogi, oktatási és szervezeti elképzeléseiket, technikáikat, amelyek segítségével a jogklinikai módszeren keresztül előmozdíthatják és növelhetik a jogi oktatás minőségét. A jogklinikai oktatás, nemcsak egy gyakorlati alapú képzés, amelynek segítségével egyidejűleg bővíthető a hallgató jogi tudása, valamint a személyes képességei, értékei, hanem előmozdítja és erősíti a társadalmi együttműködésen alapuló igazságszolgáltatást. Ezen oktatási forma magában foglalja a formális és informális oktatási módszereket, ideértve a hallgatóközpontúságot, a gyakorlatorientációt, a probléma-alapú gondolkodást, az interaktív, együttműködő tanulási módszereket. Célja, hogy előmozdítsa a jogállamiságot, biztosítsa az igazságszolgáltatáshoz és a békés konfliktusrendezéshez való hozzáférést, és segítse a szociális problémák megoldását.

Az ENCLE célkitűzései között szerepel, a jogi oktatás színvonalának fejlesztése, az alapvető jogok tudatosításának előmozdítása,

melynek keretén belül jelentős hangsúlyt fektetnek az Európai Alapjogi Charta és az Emberi Jogok Európai Egyezmények ismertetésére, valamint az ezen egyezményekben biztosított módszerek érvényre juttatására. Létrejötté óta az ENCLE számos konferenciát és workshopot szervezett, támogatta a nemzeteken átívelő tanulmány- és cserekapcsolat utakat. Továbbá támogatja a nemzeti, regionális és európai szintű jogi képviselői projekteket, annak érdekében, hogy Európában a jogklinikai módszer érdemeit és előnyeit népszerűsítse.

Amint az fentebb bemutatásra került, az ENCLE rendkívül hatékonyan terjeszti a jogklinikai képzést Európa-szerte. Azonban a módszer elterjedésének elősegítése mellett figyelemmel van a világban zajló, aktuális nemzetközi, európai helyzetekre is, melyet mi sem példáz jobban, minthogy 2016 októberében, Valenciában konferenciát szervezett, amelynek fókuszában a menedékkérők jogai érvényesítésének, jogklinikák útján való, elősegítése állt.

Elérhetőségek: jogklinika.szeged@gmail.com

<http://www.juris.u-szeged.hu/oktatas/gyakorlati-kepzesek/jogklinika>

Figyelő

Jelen fejezetben az alternatív jogi képzésekhez – ilyen maga a jogklinika képzés is – kapcsolódó aktuális konferenciák, workshop-ok, pályázatok és egyéb érdekes események kerülnek bemutatásra.

PILnet Global Forum

A PILnet szervezésében 2017. október 16-20. között Budapesten megrendezésre kerülő „*PILnet Global Forum*” elnevezésű eseményt. A rendezvény a világ különböző tájairól, többek között Európából és Ázsiából, hív meg előadókat, annak érdekében, hogy az eddigi helyi kezdeményezéseknek nemzetközi színteret biztosítson. A fórum keretében vezető aktivisták, akadémikusok, valamint pro bono szakemberek gyűlnek össze a világ minden részéről, hogy megosszák egymással a jogászai professzió leghatékonyabb technikáit és képességeit, s miként alkalmazhatók mindezek a köz érdekében. A konferencia keretében olyan érdekes előadásokat hallhatnak a résztvevők, mint például, milyen hatásai vannak a stratégiai pereskedésnek, illetve többet is megtudhatunk arról, hogy az emberi jogokat érintő ügyekben a videó mint bizonyíték használatának milyen tanulságai vannak a Közel-Keleten és Észak-Afrikában.

Ezen kívül, olyan általános alkotmányjogi kérdések is megtárgyalásra kerülnek, mint a véleménynyilvánítás szabadsága, vagy az adatvédelem aktualitásai. Az elméleti előadások mellett számos gyakorlati ismeretet is gyűjthetnek az érdeklődők, példának okáért a különböző tárgyalási technikákról. A rendezvény nagy hangsúlyt fektet arra, hogy az egyes kontinenseken működő pro bono jogászok intézményét a jelenlévők is megismerhessék. A fórum részletes programja az alábbi linken érhető el: <http://www.probonoforum.org/europe/agenda/>

Utószó

Amennyiben van olyan téma, konferencia, amiről szívesen olvasna, írja meg nekünk az alábbi e-mail címre:

jogklinika.szeged@gmail.com

Ha a következő számunkról sem szeretne lemaradni, iratkozzon fel a hírlevelünkre, a fentebb megadott e-mail címen.

Elérhetőségek: jogklinika.szeged@gmail.com
<http://www.juris.u-szeged.hu/oktatas/gyakorlati-kepzesek/jogklinika>